

SURZHİK AND SURZHIKISMS IN UKRAINIAN ROCK-POETRY OF THE 80s OF THE TWENTIETH CENTURY

D. M. Zaporozhska

Abstract. *The article deals with the topical problem of the active functioning of surzhik in the rock poetry of the 80s of the twentieth century. Phenomenon of surzhik is very contradictory, so it is interesting for linguists and it affect on its usage in literature and rock-poetry. The specifics of the surzhik, the role of surzhikism, their functions and the shades that they give to rock poetry are established. The purpose of our research is to investigate the phenomenon of surzhik in lyrics of Ukrainian rock-poets of the 80s of the twentieth century from the point of view its stylistic potentiality. The article deals with the dynamics of the stylistic usage of surzhikisms together with other types of vocabulary (abusive vocabulary, common speech (colloquialisms), slang, jargon, dialect unit, internationalisms) in the literary texts of the 80s of the twentieth century to show author's intellect and emotionally saturate the text. The phonetic, lexical and syntactic manifestations of the Ukrainian-Russian surzhik in comparison with modern codified English borrowings are analyzed. The phonetic level is represented by original spelling of some consonants and final [t] in Present Simple forms of verbs, replacements of some affricates with fricatives, the saturation of Russian lexemes in the Ukrainian phonetic shell. Lexical level is represented by active usage «e» in position after consonant, especially in Russian borrowings, Ukrainized forms of Russian verbs, usage of irregular forms, usage of Russianisms instead of normative Ukrainian equivalents. Syntactic level is represented by qualificatives, which are built irregularly, usage of prepositions and cases according to Russian examples. The features of surzhik in rock poetry are singled out. The article defines surzhik of which parts of the speech is the most widespread in Ukrainian rock poetry of the 80s of the twentieth century. In rock-poetry verbal and adverbial surzhikisms are the most common, but there are substantival, adjectival, pronominal surzhikisms and conjunctive surzhikisms. Different views on the phenomenon of surzhik and its usage in artistic texts are presented and the opinion about its usage in Ukrainian rock poetry is given. The views of linguists on the phenomenon of surzhik are quite contradictory. Surzhik in rock-poetry is used for the stylistic purpose. Surzhik is used as device of creation ironic expression when styling oral speech. The best example of this is ironic comparison in lyrics of «Braty Gadyukiny». Surzhikisms make the expressions more expressive and emotional. Surzhik is used to distinguish special audience, to shock it, sometimes author wants to unite with it, it helps to express author's opinion on some social problems. Surzhikisms in rock-poetry reproduce the futurism of the situation, emphasize the ironic or sarcastic attitude of the author to a certain phenomenon, Surzhikism-Russianisms are used as an element of the language game become stylistic analogs of slang.*

The prospect of research lies in need to follow achievements of linguistics in studying the phenomenon of surzhik in Ukrainian rock-poetry and linguistic analysis of surzhikisms in lyrics of Ukrainian rock-poets of the twentieth and the twenty-first centuries.

Keywords: *Surzhik (surzhyk, doublespeak), surzhikisms, slang, jargon, common speech (colloquialisms), bad language (abusive vocabulary, invective lexicon), dialect unit, irony, internationalisms, phonetic doublespeak*

ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВТОРУ КЛЮЧОВИХ СЛІВ У МОВІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТ

І. В. ГОРОБЕЦЬ, аспірант кафедри української мови,
**Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського**

E-mail: innahorobets@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-1748-936X

Анотація. Недостатньо вивченими залишилися питання про функційні особливості повтору ключових слів у текстах публіцистичного стилю. З огляду на те, що такий повтор є типовим на шпальтах газетної періодики, вивчення його функційних особливостей у мові сучасних українських газет перебуває на часі. У статті розглянуто повтор ключових слів як один з основних засобів досягнення прагматичної мети газетного тексту. Виокремлено види повторів ключових слів та скласифіковано їх. Досліджено семантико-синтаксичні та функційні особливості повтору ключових слів на матеріалі текстів сучасної української газетної періодики. Виявлено, що у будь-якому реченнєвому контексті він є потужним засобом семантичної зв'язності. Виокремлено тенденції до використання трикратного тотожного повтору, антонімічного й синонімічного повтору ключових слів, поєднання лексичного повтору з синтаксичним паралелізмом. Серед функційних особливостей визначено вживання повтору задля виокремлення лексем з поглибленим змістовим навантаженням, сприяння зосередженню читача на змісті висловлення, впливу на емоційно-почуттєву і ментальну сфери сприймання тексту реципієнтом. Перспективу подальших наукових досліджень убачаємо у вивченні структурно-семантичних характеристик повтору на лексико-синтаксичному рівні мови українських газетних текстів.

Ключові слова: повтор, ключове слово, контекстуальна синонімія, експресивність, мова сучасної української преси

Актуальність. Повтор як один із потужних засобів стилістичного синтаксису неодноразово поставав об'єктом наукового пошуку вітчизняних та зарубіжних мовознавців. Та все ж недостатньо вивченими залишилися питання про функційні особливості повтору ключових слів у текстах публіцистичного стилю. З огляду на те, що такий повтор є типовим на шпальтах газетної періодики, вивчення його функційних особливостей у мові сучасних українських газет перебуває на часі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному українському мовознавстві специфіку функціонування повтору ключових слів простежено на матеріалі окремих художніх текстів [7; 3; 5; 8], політичних промов і реклам [1; 2] та в текстах-анонсах [6].

Мета і завдання статті. Дослідити семантико-синтаксичні та функційні особливості повтору ключових слів на матеріалі текстів сучасної української газетної періодики. Зазначена мета потребує розв'язання таких **завдань**: виокремити види повторів ключових слів та скласифікувати їх; простежити специфіку поєднання й функціонування повтору ключових слів у газетних контекстах.

Основними **методами дослідження** стали метод контекстного аналізу та описовий. **Матеріалом дослідження** слугували реченнєві ілюстрації, які містять повтор ключових слів, дібрані з текстів сучасних українських газет.

Результати. І. Соколова визначає повтор ключових слів як засіб привернення уваги реципієнта до теми повідомлення, який допомагає читачеві осмислити

інформацію [6, 99–101]. Н. Совтис серед основних характеристик ключових слів виділяє «частотність, контекстуальну зумовленість, інформативність, підвищену семантичну активність» [5, 252]. На важливість повтору ключових слів у тексті звернула увагу В. Кухаренко, зазначивши «якщо слово при разовому вживанні в художньому контексті набуває додаткових значень (сміслів), то при повторі цього слова в різних контекстах можна очікувати певного накопичення контекстуальних нашарувань» [4, 48-49].

У мові досліджуваних сучасних періодичних видань спостерігаємо повторення ключових слів упродовж усього тексту, чим забезпечено його семантичну зв'язність. Ключові слова, які є наскрізними елементами публіцистичного тексту, виконують переважно власне репрезентативну прагматилістичну функцію. Окрім тотожного повтору, журналісти використовують парадигматичний: *Там ми випробовуємо матеріали, ділимося досвідом – **змінюємося** самі і вчимося **змінювати** наших студентів... Він [проект – І. Г.] дозволяє **змінюватися** самим і **змінювати** середовище навколо себе* (Освіта України, 23.10.2017, с. 15) та повтор спільнокореневих слів, напр.: «Я вірю в **непередбачуваність** нашого життя», – написав Макс Гріш. А президент США Буш-молодший мовив: «Маємо бути готові до **непередбачуваних** подій, що можуть відбутись, а можуть і не відбутись». Президент США Трамп – **непередбачуваний**. / ... / Принаймні я рада: варто працювати... і виробити в собі звичку передбачати, що йдеться про чийсь хронічну **непередбачуваність** (Літературна Україна, 26.01.2017, с. 1); Треба покласти край монополії єдиного підручника і перейти **до** його **варіативності**... А це великий крок **до варіативності** освіти загалом. **Варіативна** освіта розуміється як процес, спрямований на розвиток можливостей і саморозвиток особистості (Освіта України, 13.11.2017, с. 10); Сьогодні світ стоїть перед схожим викликом – появи «**гібридних воєн**», подобається нам це чи ні, породжують формування нового «**гібридного світу**», або точніше «**гібридного світоустрою**». Понад те цей «**гібридний світ**», як і гіпотетичний світ, описаний Хакслі, має всі шанси стати утопічним (Дзеркало тижня, 27.08.2016, с. 1); Мовиться про невмирущу **критику** догоджального характеру. **Критику**, з якої вихолощується найголовніше – її оздоровче **критичне** начало. Догоджальна **критика** – **критика** стерилізована. Вона не здатна запліднювати літературу живильним ферментом (Літературна Україна, 17.08.2017, с. 6); Колись почувши, а тепер прочитавши вірші Надії Гаврилюк, можу сказати: таких поеток у нас **багато**. І це не докір, а гордість, що вони у нас є і їх **БАГАТО**. А **багатство** не в кількості, а в розмаїтості та в особистості. (Літературна Україна, 13.04.2017, с. 15). Як бачимо, в останньому реченні автор застосовує графічне виділення ключового слова, наголошуючи на неоднозначному тлумаченні і поглибленні його лексичного значення.

Виразним у досліджуваних текстах є поєднання синонімічного (*повсюди, скрізь і в усьому*) й антонімічного (*дивна війна, війна справжня*) повторів ключових слів, напр.: *Отож **війна** наче й далеко, але вона **скрізь і в усьому**. Бог цьому свідок, ця **дивна війна повсюди**... І думаю собі – **війни**, які канули в історію, також називалися **дивними**. Тобто людині не віриться, а чи вона не хоче йняти віри, що на зміну **дивній війні** приходить **війна справжня*** (Літературна Україна, 17.04.2017, с. 11). Естетичну функцію вбачаємо у вживанні ключового слова-символу: *Провідним символом виставки є невидима **нитка**, що пов'язує минуле, сучасне і майбутнє – це та традиція, яка передається від покоління до покоління. / ... / Так виникла ще одна **нитка**, яка зв'язала однопіслядівців. / Запрошуємо всіх відвідати музей ... та, можливо, стати ще однією **ниткою**, яка пов'яже нас із нашими предками* (Вінницька газета, 09.02.2018, с. 16).

Поширеним у мові сучасної української преси є антонімічний повтор ключових слів, які містять значеннєву навантаженість у контекстуальній відмінності між собою.

Антонімічний повтор ґрунтується на взаємопротиставленні повторюваних компонентів, підсилюючи при цьому основну думку тексту. Повторювані ключові слова-антоніми можуть бути виражені однією лексемою, ужитою в денотативному й конотативному значеннях (додатковий іронічний значеннєвий відтінок виділяється графічно лапками і містить семантику заперечення): *То ж відставмо келихи й тверезо погляньмо на **здобутки** і «**здобутки**» такого господаря, яким себе мислить наша влада* (Літературна Україна, 26.01.2017, с. 4); повторенням антонімів, утворених за допомогою заперечного префікса *не*: *Бо українська нація зазнає щодо себе **несправедливості**. То ж у мріях українська держава означала **справедливість** для кожного.* (Україна молода, 23.08.2016, с. 4); словосполученням прикметника з іменником, у якому головне слово залишається незмінним, а залежне – прикметник – протиставляється лексичним антонімом: *І **сліпа довіра** тут не потрібна, вона шкодить реформі. А **усвідомлена довіра** суспільства без можливості контролю з боку суспільства не може тривати довго* (Дзеркало тижня, 17–23.09.2016, с. 3).

Одним із найпоширеніших мовних засобів, що сприяють ґрунтовному розумінню тексту, є виділення й повторення одночасно двох ключових слів, не пов'язаних між собою. Повторювані лексичні елементи в таких контекстах пронизують усю сутність надфразових єдностей, надають їм глибокого змісту, наголошують на важливості виокремлених автором лексем. В аналізованих публіцистичних текстах переважають номінативні повторювані компоненти (*камінь, перехожі, місця утримання, свідок, свідчення, політика, пропаганда*), атрибутивні (*не чужі, давні, сучасні, холодні та ін.*) та предикатні: (*руйнувати, бути людиною та ін.*). Напр.: *Лежав на дорозі **камінь**. Спіткнувшись, неухажні **перехожі** лаяли його. Інші **подорожні**, присівши відпочити, дякували йому. Хтось навіть намагався його під фундамент свого будинку відтягти. Але відмовився від цієї ідеї – **камінь** незручним виявився. Але ж **камінь** той самий* (Дзеркало тижня, 17–23.09.2016, с. 1); *Чи можна кваліфікувати такі **місця утримання** як «таємні тюрми», а **утримання** в них – як катування і грубе порушення конституційних прав та свобод? Формально, з **погляду** міжнародних актів, Конституції та КПК, – так. А якими законами потрібно було керуватися з **погляду** реалій війни?* (Дзеркало тижня, 17–23.09.2016, с. 2); *Ми зараз живемо у часи **війни**. Страшний конфлікт між Росією та Україною. Найстрашніше те, що у **війні** немає переможців. Сторони конфлікту **руйнують** не просто розуміння світу, а **руйнують** ставлення людей до світу* (Культура і життя, 13.10.2017, с. 5); *Бути більше ніж поетом – це **бути людиною**: **бути людиною** й у своїй поезії, і в реальному житті. Рильському **не чужі** ці параметри. Більше за інших – **не чужі*** (Літературна Україна, 23.03.2017, с. 14); *Рильський був **свідком** тієї бурхливої і складної епохи, але **свідком** не мовчазним і **не холодним**. Адже залишив твори, яких вистачає на багатотомні **свідчення** життя у цій епосі, і ці **свідчення** зовсім **не холодні**, бо він зумів «своє життя не проданим донести»* (Літературна Україна, 23.03.2017, с. 14); ***Політику** ядерного удару, яку **пропагує** Москва, повинні засудити всі країни світу, бо **політика** ця злочинна, а її **пропаганда** – аморальна* (Літературна Україна, 12.01.2017, с. 5); *І вважаю, що не треба розділяти **давнє й сучасне мистецтво** – варто дітям показувати і розповідати про **мистецтво** як таке. Не протиставляючи ці два світи – **давній і сучасний*** (Україна молода, 17.08.2016, с. 12).

У деяких випадках повторення ключових компонентів відбувається на смисловому рівні, оскільки повторюються по суті не лексеми, а словосполучення та їхні синонімічні відповідники, напр., «якісний» глядач – справжній поціновувач театрального мистецтва: *Окрім того, ті дорослі, які ходили у дитинстві до театральної студії, – це хороші глядачі для **професійного театру**. Бо йому, **професійному**, потрібні не лише актори, режисери та сценографи, йому потрібен «**якісний**» глядач. Тобто **справжній поціновувач театрального мистецтва*** (Освіта, 12.09.2016, с. 15).

Тексти, у яких наявний одночасний повтор кількох ключових компонентів, насичені глибокими ідеями та мотивами, які виражають ці повторювані компоненти, нерідко утворюючи систему художньої мови в публіцистиці, вираженої метафорами й алегоріями: *свідком не холодним, камінь* тощо.

Особливим підсилювальним засобом впливу на сприймання тексту читачем, що полягає в динамічному нагромадженні основної ідеї висловлення, є трикратний тотожний повтор ключових слів, що наголошує на важливості значення, якого набуває тексту завдяки повторюваному слову. У сучасній українській газетній періодиці такий повтор є досить поширеним явищем, оскільки використовується журналістами задля акцентування на конкретних елементах тексту, які сприяють глибшому розумінню змісту висловлення або ж виникненню відповідних вражень, чим впливають на емоційно-почуттєву сферу сприймання. Аналізовані лексико-синтаксичні конструкції містять переважно повторювані ознаки різних явищ та процесів (рідше – номінативи чи предикативи) і виконують здебільшого інформативну функцію: *Взагалі, на фронті такі дилеми вирішувалися по-різному, виходячи з **реальної** ситуації, **реальних** загроз і **реальних** можливостей* (Дзеркало тижня, 06–17–23.09.2016, с. 2); *Кожного року, коли після Останнього дзвоника всі йдуть відпочивати, вона [О. Добровольська, худ. керівник театральної студії «Ліцедії» – І. Г.] сідає за роботу: шукає **нові** п'єси, **нову** музику, **нові** рішення* (Освіта, 12.09.2016, с. 15); *... Але той документ [новий стандарт початкової освіти – І. Г.], який є сьогодні – він справді інноваційний і надихає. / ... **нові** методики навчання потребують **нових** підходів ... потрібне **нове** освітнє середовище* (Освіта України, 13.11.2017, с. 6); *Адже **нові** заклади створюватимуться на **нових** принципах, у **нових** формах, і кошти на це знайдуться – якщо громади вимагатимуть* (Освіта України, 09.10.2017, с. 12); *Але в **потрібний** час і в **потрібному** місці знайшлися **потрібні** люди* (Україна молода, 23.08.2016, с. 2); *Світ **змінюється**, і ми маємо **змінюватися** разом із ним. А ще краще – розпочинати **зміни** самим...* (Освіта України, 02.10.2017, с. 2).

Подібне функційне навантаження повтору ключових слів спостерігаємо у надфразних єдностях: *Це знову **обман**. Викрити цей **обман** можна було б, опублікувавши список атестованих і поліцейських, котрі провалили атестацію* (Дзеркало тижня, 17–23.09.2016, с. 3); *Нам постійно розповідають про так звані «**маяки**» (вимоги) МВФ. Достойні зарплати та пенсії, наявність роботи та нормальні податки – от які мають бути наші «**маяки**»!* (Україна молода, 26–27.08.2016, с. 4); *Так, ці судові позови ускладнюють життя, потребують додаткових ресурсів, часу, зневірюють, бісять, проте **не перекреслюють** результатів атестації. **Не перекреслюють** усієї роботи, зокрема і громадськості* (Дзеркало тижня, 17–23.09.2016, с. 3); *Тепер ми бачимо слово «**здобувачі**» – це означає, що учень не одержує, а **здобуває** знання* (Освіта України, 13.11.2017, с. 9) *Школі й учневі **потрібна** система розвиваючого моніторингу на основі оцінки психологічних змін, **потрібен** принципово новий тип виміру (оцінювання), за якого дитина порівнюється лише сама з собою, – зауважив Василь Кремень* (Освіта України, 13.11.2017, с. 11). У поданих фрагментах тексту повтор ключових слів значною мірою впливає на ментальну сферу сприймання тексту читачем.

Досить виразним у досліджуваних текстах є повтор ключових слів у поєднанні з синтаксичним паралелізмом, який зумовлює зосередженість читача на змісті всього висловлення: *Політики **не раптом** стануть підзвітні суспільству. Чиновники **не раптом** стануть чесні. Суди **не раптом** стануть незалежні й неупереджені. Поліція **не раптом** перестане бути місцем сваволі й насильства. Люди **не раптом** навчатися захищати свої права і права тих, хто не може захистити себе сам.* (Голос України, 14.02.2018, с. 9); *«... Новий закон надає **свободу** вибору та самовизначення учням, **свободу** педагогічної творчості – працівникам освіти. Він*

утверджує **свободу** навчальних закладів через встановлення **широкої автономії**», – наголосив Глава держави (Освіта України, 02.10.2017, с. 2).

Висновки і перспективи. Матеріал досліджуваних текстів дає підстави стверджувати, що повтор ключових слів є типовим у мові сучасної української преси. У будь-якому реченнєвому контексті він є потужним засобом семантичної зв'язності. Спостерігаємо тенденцію до використання трикратного тотожного повтору, антонімічного й синонімічного повтору ключових слів, виокремлення одночасно двох ключових слів у межах одного фрагменту тексту, поєднання лексичного повтору з синтаксичним паралелізмом. Серед функційних особливостей визначаємо вживання повтору задля виокремлення лексем з поглибленим змістовим навантаженням, сприяння зосередженню читача на змісті висловлення, впливу на емоційно-почуттєву і ментальну сфери сприймання тексту реципієнтом. Перспективу подальших наукових досліджень убачаємо у вивченні структурно-семантичних характеристик повтору на лексико-синтаксичному рівні мови українських газетних текстів.

Список використаних джерел

1. Весна Т. В. Ключевые слова современной политической коммуникации / Т. В. Весна // Записки з загальної лінгвістики. – Одеса, 1999. – Вип. 1. – С. 105–111.
2. Ковалевська Т. Ю., Станкевич Ю. М. Семантична динаміка ключових слів політичної реклами / Т. Ю. Ковалевська, Ю. М. Станкевич // Записки з українського мовознавства : зб. наук. пр. – Одеса, 2009. – Вип. 18. – С. 94–104.
3. Колесникова Я. Метафоризація ключових слів у романі Уласа Самчука «Марія» / Я. Колесникова // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/6009/57-61.pdf;jsessionid=00A9EB339484A99D0F79529ECCBB11D8?sequence=1>
4. Кухаренко В. А. Интерпретация текста: учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. яз.». / В. А. Кухаренко. – 2-е изд., перераб. – Москва: Просвещение, 1988. – 192 с.
5. Совтис Н. М. Ключові слова та набування ними символічних значень у художньому творі / Н. М. Совтис // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. – Серія: Філологічні науки. – 2013. – Кн. 1. – С. 250–254.
6. Соколова І. В. Прагматико-комунікативні характеристики категорії повтору в текстах-анонсах: дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ірина Валентинівна Соколова; Сумський держ. ун-т. – Суми, 2002. – 199 с.
7. Форманова С. В. Ключові слова у мовній картині світу Михайла Коцюбинського: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова” / С. В. Форманова. – Одеса, 1999. – 17 с.
8. Форманова С. В. Ключові слова як вектор інтерпретації художнього тексту / С. В. Форманова // Культура народов Причерноморья : научный журнал. – 1999. – № 6. – С. 234–239.

References

1. Vesna T. V. (1999). Klyuchevye slova sovremennoy polytycheskoy kommunykatsyy [Key words of modern political communication] Notes on general linguistics, 1, 105–111.
2. Kovalevs'ka T. Ju., Stankevych Ju. M. (2009). Semantychna dynamika klyuchovykh sliv politychnoyi reklamy [Semantic dynamics of key words of political advertising] Notes on Ukrainian linguistics, 18, 94–104.
3. Kolesnykova Ya. Metaforyzatsiya klyuchovykh sliv u romani Ulasa Samchuka «Mariya» [Metaphorization of key words in Ulas Samchuk's novel “Maria”]. Available at: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/6009/57-61.pdf;jsessionid=00A9EB339484A99D0F79529ECCBB11D8?sequence=1>

4. Kukharenko V. A. (1988). Interpretatsiya teksta [Interpretation of the text]. Prosveshcheniye, 192.
5. Sovtys N. M. (2013). Klyuchovi slova ta nabuvannya nymy symbolichnykh znachen' u khudozhn'omu tvori [Keywords and their acquisition of symbolic meanings in a work of art]. Proceeding of M. Hohol' NSU. Series: Philological Sciences, 1, 250–254.
6. Sokolova I. V. (2002). Prahmatyko-komunikatyvni kharakterystyky katehoriyi povtoru v tekstakh-anonsakh [Pragmatic-communicative characteristics of the category of repetition in the texts-announcements]. Sumy, 199.
7. Formanova S. V. (1999). Klyuchovi slova u movniy kartyni svitu Mykhayla Kotsyubyns'koho [Key words in the language picture of the world by Mikhailo Kotsiubynsky]. Odesa, 17 s.
8. Formanova S. V. (1999). Klyuchovi slova yak vektor interpretatsiyi khudozhn'oho tekstu [Key words as a vector of interpretation of artistic text]. Culture of the peoples of the Black Sea: a scientific journal, 6, 234–239.

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОВТОРА КЛЮЧЕВЫХ СЛОВ В ЯЗЫКЕ СОВРЕМЕННЫХ УКРАИНСКИХ ГАЗЕТ

И. В. Горобец

Аннотация. Недостаточно изученными остались вопросы о функциональных особенностях повтора ключевых слов в текстах публицистического стиля. Учитывая то, что такой повтор является типичным на страницах газетной периодики, изучение его функциональных особенностей в языке современных украинских газет актуально. В статье рассмотрены повтор ключевых слов как одно из основных средств достижения прагматической цели газетного текста. Выделены и классифицированы виды повторов ключевых слов. Исследовано семантико-синтаксические и функциональные особенности повтора ключевых слов на материале текстов современной украинской газетной периодики. Выявлено, что в контексте любого предложения он является мощным средством семантической связности. Выделены тенденции к использованию трехкратного тождественного повтора, антонимического и синонимического повтора ключевых слов, сочетание лексического повтора с синтаксическим параллелизмом. Среди функциональных особенностей определено употребление повтора для выделения лексем с углубленными смысловыми нагрузками, содействие сосредоточению читателя на содержании высказывания, воздействия на эмоционально-чувственную и ментальную сферы восприятия текста реципиентом. Перспективу дальнейших научных исследований усматриваем в изучении структурно-семантических характеристик повтора на лексико-синтаксическом уровне языка украинских газетных текстов.

Ключевые слова: повтор, ключевое слово, контекстуальная синонимия, экспрессивность, речь современной украинской прессы

FUNCTIONAL PECULIARITIES OF THE KEY WORD REPETITION IN THE LANGUAGE OF MODERN UKRAINIAN NEWSPAPERS

I. V. Horobets'

Abstract. Repetition as one of the most powerful means of stylistic syntax has repeatedly appeared the object of scientific research of domestic and foreign linguists. Nevertheless, the question remained about the functional features of the repetition of key words in the texts of a journalistic style. Given the fact that such a repetition is typical on the pages of the newspaper periodicals, the study of its functional features in the language of modern Ukrainian newspapers is on time.

In modern Ukrainian linguistics, the specific functioning of the repetition of key words was traced on the material of certain artistic texts [2] and in the texts-announcements [3].

I. Sokolova defines the repetition of the key words as a means of attracting the attention of the recipient to the subject of the message, which helps the reader to comprehend information [3, 99-101]. N. Sovtis among the key characteristics of the keywords distinguishes "frequency, contextual predestination, informativeness, increased semantic activity" [2, 252]. The importance of the repetition of key words in the text drew attention V. Kukhareenko, noting "if the word at one time in the artistic context acquires additional meanings (meanings), then when repeating this word in different contexts you can expect a certain accumulation of contextual stratifications" [1, 48- 49].

In the language of the contemporary periodicals under study, we observe the repetition of the key words throughout the text, which ensures its semantic connectivity. Keywords, which are through the elements of a journalistic text, perform predominantly a truly representative pragmatic stylistic function.

Expressive in the texts studied is a combination of synonymous (everywhere, everywhere, and in all) and antonymic (strange war, real war) of repetitions of key words. Aesthetic function is seen in the use of a keyword-symbol.

Common in the language of the modern Ukrainian press is the antonymic retelling of the key words that contain semantic strain in the contextual difference between them. Antonymic repetition is based on the opposition of repetitive components, while reinforcing the basic idea of the text.

One of the most widely used linguistic means that contributes to a thorough understanding of the text is the selection and repetition of two non-related keywords at a time. Repetitive lexical elements in such contexts permeate the essence of paraphrased unities, give them deep meaning, emphasize the importance of the letters set by the author. In the analyzed journalistic texts dominated by nominative repeating components (stone, passers-by, place of detention, witness, testimony, politics, propaganda), attributive (not alien, ancient, modern, cold, etc.) and predicate: (to destroy, be human, etc.).)

In some cases, the repetition of key components occurs at the semantic level, since repetitive, in essence, are not lexemes, but the phrase and their synonymous correspondences, for example, "qualitative" spectator – a true connoisseur of theatrical art. Texts that have the simultaneous repetition of several key components are full of deep ideas and motives that express these repetitive components, often forming a system of artistic language in journalism, expressed by metaphors and allegories: not a cold witness, stone, etc.

A special enhancement of the influence on the reader's perception of the text, which consists in the dynamic accumulation of the main idea of the statement, is a three-fold identical repetition of the key words, which emphasizes the importance of the meaning that the text acquires thanks to the repetitive word. In modern Ukrainian periodicals, such a repetition is a fairly widespread phenomenon, because it is used by journalists to emphasize specific elements of the text that contribute to a deeper understanding of the content of the statement or the emergence of appropriate impressions, which affects the emotional and sensory sphere of perception. The analyzed lexical-syntactic constructions contain mostly repetitive signs of different phenomena and processes (rarely – nominatives or predicates) and perform mostly informative function.

Quite distinct in the texts studied is the repetition of keywords in conjunction with syntactic parallelism, which determines the focus of the reader on the content of the entire statement.

The material of the texts explored gives grounds to assert that the repetition of the keywords is typical in the language of the modern Ukrainian press. In any scientific context, it is a powerful means of semantic connectivity. The tendency to use a triple identical repetition, antonymic and synonymic repetition of key words, the simultaneous selection of two key words within a single fragment of a text, a combination of lexical repetition with syntactic parallelism has been observed. Among the functional features, the use of repetition

in order to distinguish lexemes with in-depth content load, promoting the focus of the reader on the content of expression, influence on the emotional-sensory and mental sphere of reception of the text by the recipient are determined.

The prospect of further scientific research in the study of the structural and semantic characteristics of the repetition on the lexical-syntactical level of the language of Ukrainian newspaper texts is seen.

Keywords: repetition, keyword, contextual synonymy, expressiveness, the language of the modern Ukrainian press

UDC 811

THE EXPRESSIVITY OF THE FIGURATIVE LANGUAGE IN ROMANIAN INCANTATIONS

GABRIELA BOANGIU, 3rd Degree Scientific Researcher
PhD "C.S. Nicolăescu-Plopșor"
**Socio-Human Research Institute, Craiova,
Romanian Academy**

Abstract. Romanian incantations have been researched thoroughly, both from the perspective of a "magical vision of the Romanian peasant" (Gheorghe Pavelescu) and from the specific language perspective. Thus, it is important to start well and to stat well means to start from the definitions of incantations. What is an incantation? In the Romanian language, there are different terms for incantation and its actions: "descântec", "vrajă", "făcătură", "farmec", "boscon", "năvrăjie" etc. This richness regarding the word "incantation" in Romanian speaks about the great consideration the people have had for magical phenomena. Some distinctions must be made between the incantation and the undoing – defensive magic, and between incantation and the charms and spells, which represent the offensive magic.

Keywords: incantations, charms, spells, magical vision, defensive magic, offensive magic

Romanian incantations have been systematically researched, both from the perspective of a «magical vision of the Romanian peasant»²⁸ (Gheorghe Pavelescu) and from the specific language perspective²⁹. Thus, Gheorghe Pavelescu, referring to the specific terms of the incantation, was noticing that: «The Romanian terminology that refers to the magical folklore offers a great variety and richness. It is sufficient to remember that, only referring to the magical incantation and its action, there are several synonyms: *descânțete*, *vrăji*, *farmece*, *făcăture*, *boscoane*, *năvrăjii* etc. This richness denotes the great consideration that the magical phenomena enjoy among the Romanians, indicating certain influences that have occurred along the time. Nonetheless, there ought to be remarked that, both «descântecul» (incantation), of Latin origin, and «vraja» (spell), of Slavic origin and «farmecul» (charm), of Greek origin, express, in the popular language, one and the same thing, therefore representing a borrowing of terms, not of notions. Yet, the semantic evolutions and methodological necessities ask for some distinctions. Consequently, the incantations and the undo spells represent defensive magic, whereas the spells and the charms represent the

© G. Boangiu, 2018

²⁸ Gheorghe Pavlescu, *Cercetări asupra magieii la românii din Munții Apuseni*, Romanian Social Institute Publishing, of the Social Research Institute of Romania, Bucharest, 1945, p. 10

²⁹ Ovidiu Densusianu, *Aspecte ale vorbirii populare. Note de curs* within the Faculty of Philosophy and Letters from Bucharest, Romanian Philology subject matter, and *Limba descântecelor*, in "Opere", Vol. I, *Lingvistica*, p. 214-345. Moreover, I.A. Candrea includes a consistent study on incantations in the work *Folclorul medical român comparat*, Polirom Publishing, Iași, 1999.